

STORTINGET

Representantforslag 57 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Erna Solberg, Ove Trellevik, Anna Molberg, Sveinung Stensland, Anne Kristine Linnestad og Mathilde Tybring-Gjedde

Dokument 8:57 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Erna Solberg, Ove Trellevik, Anna Molberg, Sveinung Stensland, Anne Kristine Linnestad og Mathilde Tybring-Gjedde om tiltak for å forberede Norge på en mulig flyktningkrise

Til Stortinget

Bakgrunn

Verden blir stadig mer urolig. Krig og konflikt fører til at mange legger på flukt. Rekordmange mennesker, over 110 millioner, er på flukt. I tillegg øker ulike former for migrasjon i verden. Klimaendringer, mangel på fremtidstro i hjemlandet og ønsket om en bedre fremtid gjør at mange ønsker å migrere til andre land.

I vårt eget nærområde har Russlands angrepskrig mot Ukraina ført millioner av mennesker ut på flukt. Nærmere 70 000 personer har flyktet fra Ukraina til Norge. Europa opplever den største flyktningkrisen siden andre verdenskrig. På toppen av dette kommer et økende migrasjonspress mot Europas yttergrense.

I 2022 var det nesten én million mennesker som søkte om asyl i EU, Norge og Sveits. Det var en økning på 50 prosent fra året før. Ifølge EUs asylbyrå fortsetter tallene å øke. I løpet av første halvår i år har det blitt registrert 519 000 asylsøknader i EU, Norge og Sveits. Det er det høyeste nivået siden flyktningkrisen i 2015/2016. Flere land opplever at mottakssystemet nærmer seg et bristepunkt.

Det har lenge pågått diskusjoner i EU om en ny asyl- og migrasjonspakt. Det har over tid vært krevende å komme til enighet. De siste månedene har EU kommet langt i å oppnå enighet om nye regler for å håndtere asylsøkere

og migrasjon. Formålet med et enhetlig regelverk i EU er å sikre lik behandling av asylsøknader, unngå sekundærbevegelser, sikre godt samarbeid innad i unionen og sikre et effektivt system som er tilpasset varierende migrasjonsstrømmer. De nye regelverkspakken skal sikre en felles ordning for asylsaksbehandling, mer effektivt reutarbeid, bedre krisemekanismer, tydeligere ansvarsfordeling mellom land i asylsaker, bedre kontroll av identitet og tiltak ved krisesituasjoner. I tillegg skal EU-landene bli enige om former for solidaritetsmekanismer som sikrer en jevnere byrdefordeling mellom land.

Norge er ikke bundet av asyl- og migrasjonspakten i sin helhet, kun de delene som er Dublin- og Schengen-relevant. Det er likevel i Norges interesse å følge EUs regelverk tett, og bidra til at regelverket EU vedtar sikrer gode mekanismer for å unngå sekundærbevegelser og sikre god grensek kontroll ved yttergrensen.

Selv om mange land i Europa over tid har opplevd et høyt migrasjonspress fra asylsøkere utenfor Ukraina, har ikke Norge foreløpig opplevd det samme presset. Dette kan imidlertid raskt endre seg. Norge må forberede seg på at det kan komme en ny flyktningkrise til landet på toppen av den man allerede står i.

UDI anslår at det vil komme 30 000 ukrainske flyktninger og 5 000 øvrige asylsøkere til Norge i 2024. UDI påpeker at anslagene er usikre, og peker på følgende risiko for at anslaget på andre asylsøkere kan bli vesentlig høyere:

«I øvre mulighetsrom vil det være få begrensinger for mulige asylsøkere å reise gjennom Europa. Vi vil her også se en økning i antall migranter som reiser inn i Europa. Her vil det også være økt konfliktnivå, forverret sikkerhetssituasjon og mangel på fremtidstro i land som vi tradisjonelt har fått mange asylsøkere fra, og presset på yttergrensen til Europa vil øke. I tillegg vil Norge sett på som et foretrukket land å søke beskyttelse i.»

Høyre mener Stortinget allerede nå bør fatte vedtak som forbereder Norge på en ny flyktningkrise, og sette inn forebyggende tiltak for at Norge ikke blir et foretrukket land å søke beskyttelse i og som sikrer bedre grensekontroll.

Det er grunn til å være oppmerksom på at for eksempel Finland nå opplever store tilstrømminger av asylsøkere som kommer over den russiske grensen. Det er tilsynelatende en relativt lik situasjon som på Stor- skog i 2015/2016. Fra Belarus til blant annet Polen ble også migranter brukt på tilsvarende måte. Slike situasjoner kan også Norge oppleve igjen.

Det er viktig at man forebygger ukontrollert migrasjon til Norge og til Europa. Rask, ukontrollert migrasjon som går ut over Norges kapasitet til mottak og integrering kan bidra til å svekke viljen til å hjelpe, skape uro i befolkningen og svekke tilliten i samfunnet.

Norge må ta lærdom av tidligere kriser og bli mer forberedt enn man var da flyktningkrisen traff i 2015. Ved asylforliket i 2015 var det for eksempel ikke tid til en ordinær utredningsprosess. Det er bedre å samles om brede løsninger før krisen oppstår, enn å havne bakpå med kritesiltak senere. For eksempel vil det nå kunne være bedre tid til å gjennomføre ordinære høringsprosesser.

Høyre mener det trengs et godt beslutningsgrunnlag for å kunne starte samtaler om mulige tiltak for å håndtere en mulig flyktningkrise. Regjeringen bør komme til Stortinget med en analyse av risikoen for at en ny flyktningkrise kan komme til Norge, en analyse av handlingsrommet Norge har for å sette inn tiltak med dagens regelverk og peke på potensielle innstramminger i ulikt regelverk for å kunne håndtere og forebygge en flyktningkrise. Det bør vurderes om det skal innføres flere lovhjemler som gir regjeringen adgang til å innføre innstramminger dersom situasjonen skulle tilsi det, eventuelt etter en hurtig behandling i Stortinget. En meny av ulike tiltak som kan settes inn i ulike situasjoner, vil være hensiktsmessig.

For Høyre er det ikke nødvendigvis et mål at krisemekanismer tas i bruk, men at det er tilstrekkelig med verktøy for å håndtere en situasjon dersom den skulle oppstå. Dette kan i seg selv bidra til å forebygge ukontrollert migrasjon til Norge.

Høyre er interessert i å diskutere alle mulige tiltak som er hensiktsmessige for å håndtere en kritesituasjon.

Det kan for eksempel gjelde vilkår for opphold i Norge og gjennomgang av rettigheter som er avledet av å få

opphold her, for eksempel retten til familiejenforening. Forsørgerkravet kan vurderes økt. Videre bør det vurderes ulike tiltak for å effektivisere utlendingsforvaltningens behandling av saker, retur og grensekontroll.

Det bør igjen utredes om tiltak som ikke er videreført etter asylforliket i 2015, skal gjeninnføres dersom situasjonen tilsier det. Adgangen for å instruere UNE på lik linje med UDI ble fjernet i 2017. Denne adgangen bør vurderes gjeninnført, eventuelt at det innføres en hjemmel for at en slik instruksjonsadgang kan innføres dersom det blir behov.

Høyre er opptatt av å begrense behovet for å legge på flukt og å sikre hjelp til flest mulig på en mest mulig effektiv måte. Derfor kan det være nødvendig å innføre ulike tiltak for oppbygging av tredjeland gjennom bistand. I tillegg bør beskyttelse i tredjeland også utredes. Dette er tiltak som kan bidra til å hjelpe de mange menneskene som er på flukt, og samtidig begrense behovet for å legge ut på en farefull ferd over Middelhavet.

Utredningene fra regjeringen som Høyre ber om at utarbeides, vil kunne danne grunnlag for samtaler mellom de ulike partiene i Stortinget for å finne frem til løsninger som kan stå seg over tid. Det er i Norges interesse at innvandringen til landet er kontrollert over tid, og at det politiske Norge, i en kritesituasjon, står sammen. Høyre mener derfor at et bredt forlik vil gi landet best beredskap for å håndtere en ny flyktningkrise.

For å sikre god beredskap er det også avgjørende å være i forkant og sikre gode prosesser. Det er bedre å diskutere en bredde av tiltak og innhente et godt kunnskapsgrunnlag nå, enn å starte dette arbeidet når krisen har oppstått.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag til innstramminger på innvandringsområdet som kan iverksettes raskt ved behov.
2. Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av hvilke områder på innvandringsområdet som skiller seg fra andre sammenlignbare land, for eksempel i Norden og Europa, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

12. desember 2023

Mari Holm Lønseth

Anna Molberg

Erna Solberg

Sveinung Stensland

Ove Trellevik

Anne Kristine Linnestad

Mathilde Tybring-Gjedde